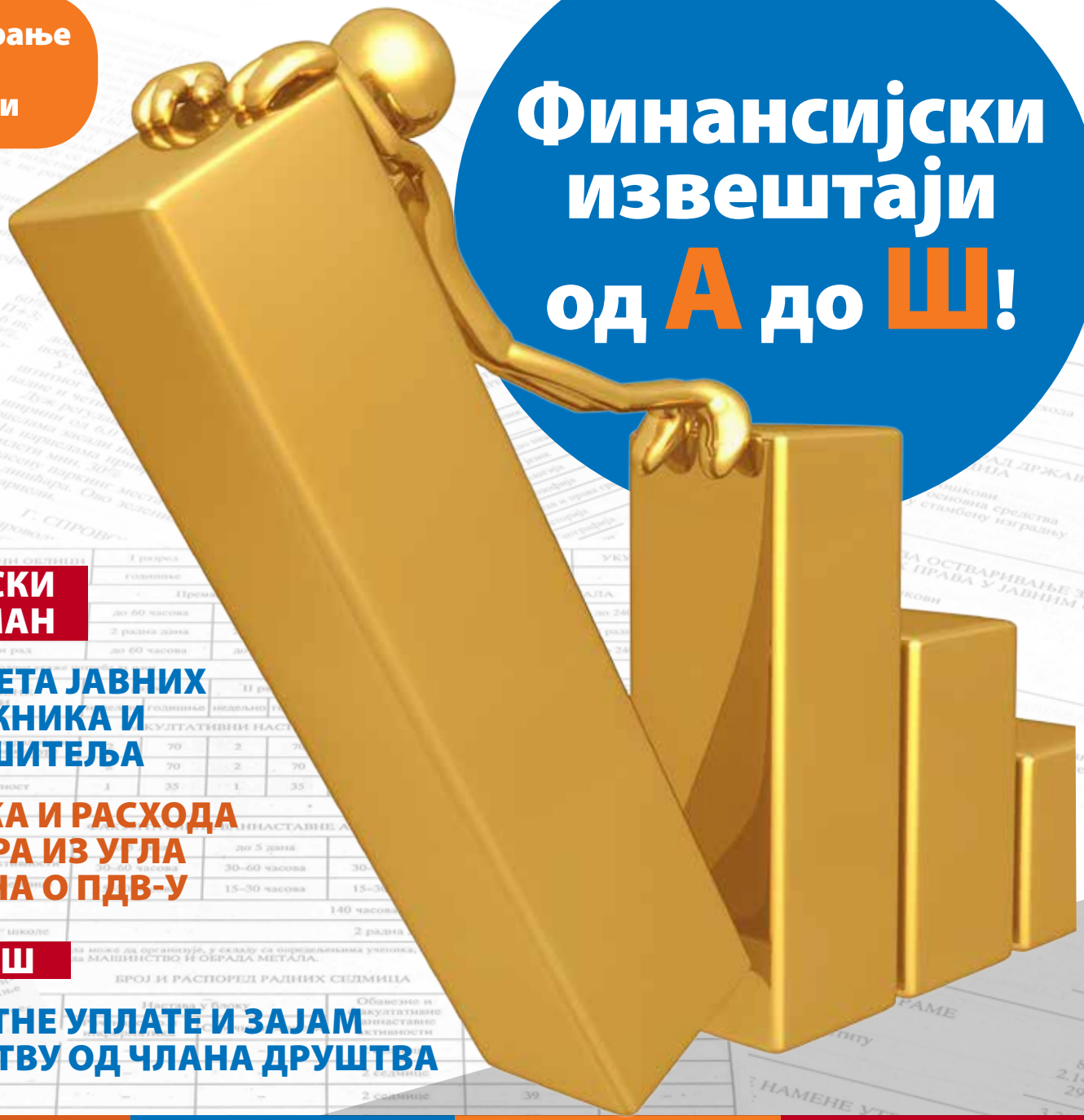
LEGEARTIS
ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ
Број 28 ● јануар 2015. ● www.legeartis.rs

Планирање јавних набавки

Финансијски извештаји од А до Ш!

ПОРЕСКИ ТРЕТМАН

ПРОМЕТА ЈАВНИХ БЕЛЕЖНИКА И ИЗВРШИТЕЉА

МАЊКА И РАСХОДА ДОБАРА ИЗ УГЛА ЗАКОНА О ПДВ-У

... И ЈОШ

ДОДАТНЕ УПЛАТЕ И ЗАЈАМ ДРУШТВУ ОД ЧЛАНА ДРУШТВА

Држава и друштво
Одлучивање у социјалном систему здравственог осигурања

Компанијско право
Побијање одлука скупштине друштва

Судски поступци
Разлучни поверилац у случају банкротства дужника

Финансијске институције
Упознајте савремене инструменте финансирања

ВЕЛИКА НОВОГОДИШЊА АКЦИЈА

КОМПАНИЈЕ ИНГ-ПРО

КОМПЛЕТНО РЕШЕЊЕ ЗА
ВАШЕ ПОСЛОВАЊЕ У 2015. ГОДИНИ

ПРЕТПЛАТОМ НА ЧАСОПИС

LEGEARTIS
ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ

ШТАМПАНО И ЕЛЕКТРОНСКО ИЗДАЊЕ

www.legeartis.rs

ДОБИЈАТЕ ПОКЛОН ТАБЛЕТ

ТЕСЛА
7,85 ИНЧА
СА ИНТЕЛ
ПРОЦЕСОРОМ

НОВО

ПОТРАЖИТЕ НАС НА GOOGLE PLAY STORE

ING-PRO PROPISI

и бесплатно користите

ШТАМПАНО ИЗДАЊЕ
12 бројева
преко 1.500 страна

LEGEARTIS
ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ

ПРЕТПЛАТА ЗА 2015. ГОДИНУ
33.900,00 ДИН.
(ПДВ урачунат у цену)

ЕЛЕКТРОНСКО ИЗДАЊЕ
www.legeartis.rs

АКЦИЈА ТРАЈЕ ДО 31. 1. 2015. ГОДИНЕ

Наручивање путем мејла **office@ingpro.rs** или путем телефона **011/2836-820, 2836-821, 2836-822.**

ING-PRO

Гордана Марковић, самостални саветник у Сектору за стратешко планирање и управљање инфраструктурним пројектима у Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре и службеник за јавне набавке

При изради Акционог плана за спровођење програма рада Владе, кренуло се од пописа свих постојећих стратегија на националном и регионалном нивоу и нацрта будућих стратегија.

Бојан Станковић, саветник с дугогодишњим искуством у области пореза и рачуноводства

Евидентно је настојање државе да и у рад јавних бележника и извршитеља, чија делатност обухвата и одређене дужности које су донедавно биле под ингеренцијом државе, уведе стриктну фискалну дисциплину.

Милош Кузман, адвокат

Указујемо на чињеницу да је објављен нови Правилник о условима и начину јавног објављивања финансијских извештаја и вођењу Регистра финансијских извештаја који је ступио на снагу 1. јануара 2015. године.

др Марта Сјеничић, научни сарадник Института друштвених наука у Београду

Аутономија носилаца социјалног осигурања не исцрпљава се само у саставу њихових органа управљања, већ више у томе које надлежности и задатке имају на основу закона.

Снежана Ћушић, дипл. правник

Према оцени законодавца, нико други, осим (необавештеног) акционара, нема интерес за тужење, па стога ником другом и није дат легитимитет за подношење тужбе.

Гордана Ајншпилер-Поповић, судија Врховног касационог суда

И мера којом је забрањено остварење права разлучном повериоцу биће укинута или условљена, ако су испуњени услови за укидање забране извршења и намирења дефинисане чланом 93. Закона о стечају.

Никола М. Јовановић, дипл. правник, специјалиста за област пореског саветовања

Како се мањак добара сматра сопственом потрошњом обвезника ПДВ-а, потребно је на њега обрачунати ПДВ, али само уколико је при набавци тог добра обвезник имао право на одбитак улазног ПДВ-а.

Игор Живковски, адвокат, мастер права, специјалиста за област пореског саветовања

Додатне уплате се најједноставније могу дефинисати као новчани износи које чланови друштва с ограниченом одговорношћу уносе у друштво на основу посебне одлуке скупштине друштва, а у складу са уговором о његовом оснивању.

Календар важења правних аката

У овој рубрици доносимо преглед прописа који током овог месеца престају да важе (у целости или у делу), односно који одложено ступају на снагу и/или се одложено примењују у целости или у делу:

...ају, објављен у „Сл. гласнику РС",
...нама и допунама Закона о стечају на снагу 13. 8. 2014. године
... 2014. године, а ступио је на снагу 1. 10. 2014. године
– одложена примена Закона примењује се од 1. октобра 2014. године

- Закон ...лана 10. ов... ...вора између Владе Републике Србије и Владе Републике Француске о сарадњи у области одбране и статусу њихових снага, објављен у „Сл. гласнику РС – Међународни уговори", бр. 10/2011 од 7. 12. 2011. године
– Уговор ступа на снагу 1. октобра 2014. године

- Закон о осигурању имовине и лица („Сл. лист СРЈ", бр. 30/96, 57/98, 53/99 и 55/99 и „Сл. гласник РС", бр. 55/04)
– члан 86. престаје да важи 12. октобра 2014. године

- Правилник о квалитету зачина, екстраката зачина и мешавина зачина, објављен у „Сл. листу СФРЈ", бр. 4/85 и 84/87
– престаје да важи 15. октобра 2014. године

- Правилник о квалитету зачина, екстраката зачина и мешавина зачина, објављен у „Сл. гласнику РС", бр. 72/2014 од 14. 7. 2014. године
– ступио је на снагу 22. јула 2014, а примењује се од 15. октобра 2014. године

- Правилник о квалитету производа од воћа, поврћа и печурки и пектинских препарата, објављен у „Сл. листу СФРЈ", бр. 1/79, 20/82, 74/90 и 58/95
– престаје да важи 15. октобра 2014. године у делу који се односи на млевену зачинску паприку и екстракт од паприке

КАЛЕНДАРИ...
- **ПОРЕСКИХ ОБАВЕЗА**
- **ВАЖЕЊА ПРАВНИХ АКАТА**
- **ДОГАЂАЈА**

ЗНАЧАЈНИ ПОДАЦИ И КОРИСНИ ПРАВНИ АКТИ

...одаци од зна... за рад ...пословних субј...та

Износи личних примања запослени...

ВРСТА ИСПЛАТЕ	ПО ЗАКО...	ПОРЕСКИ ТРЕТМАН
1.	2.	3.
Регрес за коришћење годишњег одмора	Исплата по ов...еној обавезна, у ви...уговором општим ак... (члан 118. о раду ко... тач. 6)...у, исплаћује ...последњем об... републичког о... статистику (**60.80**...**21.606**)	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду
Отпр... одласка...	...м 2 просечне ...рбији према ...м податку ...лежног за	Не опорезује се до износа двоструке месечне зараде по запосленом у Републици према последњем податку (**60.803 × 2 = 121.606** дин.)
Јубиларна награда	До висине утврђене актом послодавца	Неопорезиво до **17.758** динара годишње
Накнада трошкова превоза до посла и повратка са посла	До висине цене превозн... јавном саобраћају	Не опорезује се до висине превозне карте, односно ...о висине стварних ...рошкова превоза, а ...више до **3.552** дин.
Накнада за исхрану у току рада	Исплата по овом основу је обавезна, у висини утврђеној општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 5) Закона о раду)	...се све пореске ...као на зараду
Дневница за службено путовање у земљи	До висине прописане општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 2) Закона о раду)	Неопо... ...до **2.132** ди... ...по дневници
Дневница за	Најмање у висини утврђеној	Не опорезује се до износа

ПОСТАВИТЕ ПИТАЊЕ НАШЕМ АУТОРУ, НАСТОЈАЋЕМО ДА ОДГОВОРИМО НА СВАКО ОД ЊИХ

БИЉАНА АНТИЋ
...л. правник, просветни инспектор
obrazovanje@legeartis.rs

прекршај, привредни преступ или кривично дело.

Сагласно одредбама Закона, **запослени може да одговара за**:
- лакшу повреду радне обавезе, утврђену општим актом установе;
- тежу повреду радне обавезе прописану Законом;
- повреду забране прописану Законом;
- материјалну штету коју нанесе установи, намерно или крајњом непажњом, у складу са законом.

Одговорност за повреду радне обавезе постоји само ако је повреда обавезе у време извршења била прописана Законом и општим актом установе.

Лакше повреде радне обавезе

Законом је прописано да се општим актом установе утврђују само лакше повреде радних обавеза запослених у установи, а не и мере које се изричу за њихову повреду, будући да су оне прописане Законом.

Лакше повреде радне обавезе, које установа треба да пропише својим општим актом, треба да буду они облици понашања запослених, који

1) извр...ичног дела на раду или ...
2) неспро...дом;
...ности деце, ...ра безбед...них;
3) подстрекава... после...бу алкохолних пи... и ученика, или њено ...вање, давање или непри...вање набавке и употребе;
4) подстрекавање на употре... наркотичког средства или п... хоактивне супстанце код ...ника или њено омогућав... давање или непријављи... набавке и употребе;
5) ношење оружја у уст... или кругу установе;
6) неовлашћену промену датака у евиденцији, ... јавној исправи, брисање ... давањем, прецртавање ... изостављањем подат...
7) уништење, оштећење ...вање или изношење ... ције, односно обављање ... исправе или јавне ...
8) непотпуно, нетачно ...ено и несавесно вођење ...ије;
9) наплаћивање ... ученика школе у ко... ставник у радном односу, а ради оцењивања, односно полагања испита;
10) долазак на рад у припитом или пијаном стању, употребу алкохола или других опојних установе, родитељу, односно старатељу;
13) незаконит рад или пр... штање радњи чиме се спр... или онемогућава ост... права детета, уче... или несавременo или ...извршавање послова ... налога директора у току ...да, односно за време незакоснитe обуставе рада или штрајка;
15) злоупотребу права из радног односа;
16) незаконито располагање средствима, школским простором, опремом и имовином установе;
17) неоправдано одсуство с рада најмање два узастопна радна дана;
18) друге повреде радне обавезе у складу с посебним законом.

Повреде забране

Новина је да запослени може да одговара и за повреду забране која је прописана чл. 44–46. Закона.

У Закону се разликују:
- забрана дискриминације (члан 44);
- забрана насиља, злостављања и занемаривања (члан 45);

ПРЕФАКТУРИСАЊЕ

#1 СЛУЧАЈ

Уколико закуподавац – друштво А, ко... к ПДВ-а, издаје у закуп пословни простор закупцу – друштву Б, коме префактури... ...е трошкове електричне енергије (стопа ПДВ-а 20%), природног гаса (стопа ПД... ...накнаду штете за оштећење фасаде која припада трећем лицу (накнада штете н... ...плаћању ПДВ-а) друштву Б, друштво А ће на целокупну нето основицу обрачуна... ...ори од 20%, будући да се главни промет (закуп) опорезује општом стопом ПДВ...

...е само нето основицу (без ПДВ-а уколико је

У наведеној ситуацији друштво А г... ...дбитак претходног пореза на овом основу. обрачунат) будући да може остварити ... ...а право на одбитак претходног пореза об... С друге стране, друштво Б – обве... ...ално исправан рачун и уколико предметни рачунатог по овом основу ук... ...ови користи за обављање опорезивог ...тор за који се преф...

#2 СЛУ...

Уколико закупац – друштво Б префактурише трошко... ...диј атора закуподавцу – друштву А, ПДВ неће бити обрачунат, будући да предмет... ...сање није повезано с прометом који друштво Б врши према друштву А. У тој ситуа... ...Б неће моћи да користи као одбитни ПДВ који је обрачунат од стране сервисера... ...е, друштво Б ће предметне трошкове префактурисати у бруто износу (основица ...тво А ће сносити трошак неодбитног ПДВ-а.

трошкови префактуришу, те сходно томе на те трошкове није потребно обрачунати ПДВ. С друге стране, лице које те трошкове префактурише не може користити ни претходни порез обрачунат по том основу као одбитни (уколико је обрачунат ... ће префактурисање ... ...у бити извршено ... (основица +

обвезник извршио без накнаде за личне потребе оснивача, власника, запослених или других лица, односно друго пружање услуга без накнаде у непосредне сврхе пореског обвезника.

Према одредби члана 5. ст. 2. Правилника о утврђивању шта се сматра узимањем и употребом добара, другим

а у непосредне св... ...пружање услуга које с... ...у циљу повећања прихо... ...односно смањења расхода порес... ...ког обвезника.

Сходно томе, уколико се одређена услуга пружа без накнаде, што као циљ има повећање прихода, односно смањење расхода, сматраће се да је предметна услуга пруже...

АУТОРСКИ ТЕКСТОВИ СА ОБИЉЕМ КОРИСНИХ ПРИМЕРА И СТРУЧНИХ ТУМАЧЕЊА

ВЛАДАН МИРКОВИЋ
главни и одговорни уредник
vladan.mirkovic@ingpro.rs

LEGEARTIS
ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ

ISSN 2406-1085

Година III, број 28
ЈАНУАР 2015.

Оснивач и издавач:
ИНГ-ПРО
Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:
Горан Грцић
Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник:
Владан Мирковић

Сарадници:
др Марта Сјеничић
Бојан Станковић
Гордана Ајншпилер-Поповић
Гордана Марковић
Данијела Бојовић
Игор Живковски
Јована Неранџић
Милош Кузман
Никола М. Јовановић
Оливера Рајковић
Снежана Ћушић

Уредник рубрика *Календар важења правних аката/Порески календар*:
Ана Фулетин

Лектор/коректор:
Радмила Савић

Организатор издања:
Оливера Бошковић

Дизајн и обликовање часописа:
Маја Кесер

Штампа:
Digital art, Београд

Редакција:
Веле Нигринове 16а
11000 Београд
тел: +381 11 2836 820
факс: +381 11 2836 474
е-пошта: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази једанпут месечно (10 бројева и 1 двоброј у оквиру годишње претплате). Текстови достављени за објављивање се не враћају. Сви текстови који се објављују у Часопису подлежу редакцијско-техничкој обради, у складу са одговарајућим стандардима Часописа.

Почетак нове пословне године у знаку је израде финансијских извештаја и планова, па отуд значајан део јануарског издања нашег часописа посвећујемо управо овим темама. О новинама које се односе на достављање финансијских извештаја, али и о могућим проблемима који могу настати приликом њихове израде и самог достављања, читајте у тексту на стр. 8. Када је реч о финансијском планирању, посматраном у систему јавних набавки, посебну пажњу скрећемо на текст на стр. 22, а свакако немојте заобићи ни текст о стратешком планирању на стр. 16.

Избор осталих тема у овом броју прилично је разноврстан, па тако на нивоу компанијског права говоримо о пореском третману мањка и расхода добара из аспекта закона о ПДВ-у, о додатним уплатама и зајму друштву од члана друштва, али и о побијању одлука скупштине друштва. У контексту ширих друштвених токова, испитујемо демократичност у процесу одлучивања у социјалном систему здравственог осигурања.

О све очигледнијем настојању државе да и у рад јавних бележника и извршитеља, чија делатност обухвата и одређене дужности које су донедавно биле под ингеренцијом државе, уведе стриктну фискалну дисциплину – више сазнајте на стр. 30.

У пракси је уочено да клијенти банака нису довољно информисани о предностима савремених инструмената финансирања (као што су факторинг и форфетинг), те да ови инструменти нису у довољној мери код нас заступљени. Отуд је наш текст на ову тему (стр. 72) значајан допринос њиховој популаризацији.

И на крају, у овом броју доносимо и први део текста који говори о положају разлучног повериоца у случају банкротства дужника.

Наше електронско издање пратите на адреси www.legeartis.rs.

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis* отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и покуде. Можете их упутити ауторима текстова или на е-адресу редакције часописа **redakcija@legeartis.rs**
Пратите нас:
- **www.legeartis.rs**
- **www.propisi.net**
- **www.ingpro.rs**
- **www.facebook.com/IngProLegeArtis**

У овом броју...

РАЧУНОВОДСТВО И РЕВИЗИЈА

8 Достављање финансијских извештаја

БУЏЕТИ И ЈАВНЕ НАБАВКЕ

16 Стратешко планирање

22 Планирање као основни предуслов за успешну реализацију јавних набавки

ПОРЕЗИ И АКЦИЗЕ

30 Обавеза регистровања за ПДВ и евидентирање промета преко фискалних каса за јавне бележнике и извршитеље

36 Порески третман мањка и расхода добара из аспекта Закона о ПДВ-у

СУДСКИ ПОСТУПЦИ

46 Разлучни поверилац у случају банкротства дужника – први део

КОМПАНИЈСКО ПРАВО

52 Побијање одлука скупштине друштва

56 Додатне уплате и зајам друштву од члана друштва

ДРЖАВА И ДРУШТВО

66 Одлучивање у социјалном систему здравственог осигурања

ФИНАНСИЈСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ И ПЛАТНИ ПРОМЕТ

72 Савремени инструменти финансирања – факторинг и форфетинг

ПОРТАЛ ЧИТАЛАЦА

80 Имате питање? Имамо одговор!

ТАБЕЛЕ И УЗОРЦИ

84 Подаци од значаја за рад пословних субјеката

Корисни правни акти

88 Предлог за извршење на основу извршне исправе – извода из регистра заложних дужника
90 Уговор о раду на неодређено време с пробним радом
100 План рада комисије за попис
101 Одлука о годишњем попису имовине и обавеза
102 Решење о накнади штете за неискоришћене дане годишњег одмора

РУБРИКЕ

3 Међу ауторима у овом броју...
4 Из прве руке
5 Уводна реч
41 Календар важења правних аката
42 Порески календар
87 Календар догађаја...

Достављање финансијских извештаја

Суштина овог текста је да обвезницима Закона о рачуноводству, а који имају дужност достављања финансијских извештаја, помогне да своје законске обавезе достављања испуне у прописаним роковима и на законом предвиђен начин

У светлу наступајуће обавезе привредних друштава и предузетника у Републици Србији да Регистру привредних друштава Агенције за привредне регистре Републике Србије (у даљем тексту: АПР) доставе своје редовне финансијске извештаје за 2014. годину, сматрали смо да би било корисно да читаоцима укажемо на **новине** приликом достављања финансијских извештаја, као и да скренемо пажњу на могуће проблеме који могу настати како приликом саме израде ових извештаја, тако и приликом њиховог достављања.

Посебно указујемо на чињеницу да је објављен **нови Правилник о условима и начину јавног објављивања финансијских извештаја и вођењу Регистра финансијских извештаја** („Сл. гласник РС”, бр. 127/14, у даљем тексту: Правилник) који је ступио на снагу 1. јануара 2015. године. Овај Правилник ће се примењивати на достављање свих финансијских извештаја у Републици Србији почевши од дана ступања на снагу, односно од 1. јануара 2015. године.

Досадашња пракса достављања финансијских извештаја у Србији показала је **неколико практичних нејасноћа** на које ћемо у овом раду покушати да дамо одговор. Поред тога, представићемо релевантна законска решења из ове области, баш као и хронолошки приказ законских обавеза које се односе на обавезу финансијског извештавања.

Основне информације о финансијском извештавању

Финансијски извештај се у економској науци може дефинисати на више начина, а све у зависности од тога да ли онај који га дефинише жели да опише читав процес финансијског извештавања или само жели да начелно истакне његову суштину. Најједноставнија дефиниција била би она која **финансијске извештаје одређује као документе или анализе** који говоре о томе колико одређено пословање у одређеном временском периоду ствара (или не ствара) финансијску корист.

Сврха финансијског извештавања превасходно се огледа у томе да кредиторима и власницима друштва пружи информације о самом пословању друштва. Управо та лица требало би увек да буду у поседу информација из финансијских извештаја како би могла да процене да ли се њихов новац троши на одговарајући начин и да ли ће донети очекиван профит. И друга лица, која на било који начин желе да подрже пословање правног лица или предузетника, такође, имају интерес да се обавесте о стању финансија оног лица с којим желе да послују, па је финансијски извештај о пословању друштва документ који ће им помоћи да одлуче треба ли уопште да склопе намеравани пословни аранжман.

Нешто шира дефиниција налази се на интернет презентацији Агенције за привредне регистре и говори да финансијски извештаји представљају **структурирани приказ финансијског положаја и пословних промена које су настале у извештајном периоду**, с циљем да се обезбеде информације о финансијској позицији, перформансама, односно финансијском успеху

ЗОР предвиђа низ привредних преступа.

Санкције у вези с достављањем финансијских извештаја

У зависности од тога да ли су у питању правна лица и предузетници или је реч о финансијским институцијама, **различити су и органи који врше надзор над евидентирањем пословних промена у пословним књигама**. У првом случају, то ће бити пореска управа, док у другом контролу спроводи Народна банка Србије.

ЗОР предвиђа **низ привредних преступа** за правна лица и предузетнике који не поштују одредбе о састављању, приказивању и достављању финансијских извештаја. Када је реч о самом достављању, прописано је да ће се правно лице казнити новчаном казном од 100.000 до 3.000.000 динара ако АПР-у не достави финансијске извештаје, годишњи извештај о пословању, ревизорски извештај и осталу прописану документацију ради објављивања, односно не достави податке за статистичке и друге потребе у роковима прописаним ЗОР-ом. За исти привредни преступ прописана је новчана казна за одговорно лице у правном лицу у износу од 20.000 до 150.000 динара, као и за предузетника у износу од 100.000 до 500.000 динара.

Док се за предузетнике, микро и мала правна лица може рећи да је **распон прописаних новчаних казни за привредни** преступ одговарајуће прописан, дотле је он **за средња и велика правна лица непримерен**. У ситуацији када је највиша запрећена казна за привредни преступ средњег и великог правног лица нижа од 3.000 евра и где исплата овог износа неће у већој мери утицати на редовно пословање друштва, поставља се питање мотива ових ентитета за повећану ажурност приликом израде финансијских извештаја. Мотив ових лица да не почине привредни преступ могао би да се огледа у заштити њихове репутације, али би се као превентивна метода могло препоручити и подизање границе новчане казне.

Поред прописаних привредних преступа, физичка лица обвезници финансијског извештавања, као и одговорна лица у правним лицима која имају ту обавезу, **могу бити одговорна за кривична дела** као што је кривично дело пореске утаје, прописано Кривичним закоником („Сл. гласник РС”, бр. 85/05, 88/05 – испр., 107/05 – испр., 72/09, 111/09, 121/12 и 104/13). Максимална запрећена казна за квалификовани облик овог кривичног дела износи 10 година затвора и то у случају када износ неплаћеног, а обрачунатог пореза, прелази седам и по милиона динара. Истичемо да у врло ретким ситуацијама долази до изрицања овако високих казни затвора када је у питању достава нетачних финансијских извештаја која је довела до погрешног обрачуна пореза, те да одговорна лица најчешће одговарају за привредне преступе.

Уместо закључка

Надамо се да ће чињенице и запажања изнета у овом тексту обвезницима ЗОР-а који имају дужност достављања финансијских извештаја помоћи да своје законске обавезе достављања финансијских извештаја испуне у прописаним роковима и на законом предвиђен начин. Саме обавезе не чине се превише захтевним, али се посебно мора водити рачуна о техничким аспектима самог извештавања, како се не би догодило да извештај буде суштински састављан у складу с нормама, а да подносилац извештаја буде кажњен јер је направио техничку омашку.

Надамо се и да прописи о извештавању у будућности неће бити предмет честих измена и допуна како би правна лица коначно дошла у ситуацију постојања дугорочне извесности захтева и рокова у вези са обавезом подношења финансијских извештаја, а што до сада баш и није био случај у пракси.

Додатне текстове
прочитајте на
www.legeartis.rs

Стратешко планирање

Основни циљ започетог процеса стратешког планирања на државном нивоу јесте усклађивање Акционог плана, програмског буџета и Плана рада Владе, како бисмо радили као јединствена држава и Влада, без преклапања надлежности и дуплирања послова, са јасно дефинисаним стратешки уоквиреним приоритетима, утврђеним мерама и активностима које имају прецизно дефинисан и транспарентан буџет, што је један од предуслова за улазак Србије у Европску унију

Републички секретаријат за јавне политике, ресорна министарства и други државни органи започели су у пракси спровођење програма рада Владе. Републички секретаријат за јавне политике формиран је са задатком да експозе премијера, у којем су постављени циљеви нове Владе, пренесе у Акциони план, изврши анализу свих постојећих стратегија, повеже их с плановима регионалног развоја и направи концепт програмског буџетирања које ће се примењивати од 2015. године.

Да би се стратешка визија претворила у спроводљиве програме и пројекте, неопходан је **јединствен стратешки оквир за планирање** са јасно дефинисаним приоритетима, проналажење методологије за примену стратегија и предвиђање трошкова за њихово спровођење, међусекторска координација, односно тимски рад у Влади, дефинисање задужења за сваки ресор без преклапања надлежности и стварање институционалних капацитета који би радили стратешко планирање. Испуњавање ових услова велики је посао за Србију, а неопходан за улазак у Европску унију.

При изради **Акционог плана** за спровођење програма рада Владе, кренуло се од пописа свих постојећих стратегија на националном и регионалном нивоу и нацрта будућих стратегија. Усвојени су **шифарници** по којима се разврставају стратегије, сектори, области по секторима, сектори програмског буџета, ресори и институције. Ресорна министарства, кроз секторски приступ, крећу од дефинисања **приоритетних циљева**, а који ће бити у функцији остваривања општих стратешких циљева из експозеа премијера: **раст запослености, раст дохотка и фискална консолидација**.

Период на који се Акциони план односи требало би да буде што дугорочнији, односно за установљене приоритете то је минимално мандатни период Владе. По дефинисању приоритета, ресорна министарства утврђују **мере и активности** за њихово спровођење. Одређују се носиоци мера и активности и партнери који учествују у њиховој реализацији.

Мере и активности морају се временски прецизно дефинисати, с нагласком на период до краја 2015. године. Потребна средства за реализацију мера и активности за средњорочни период 2015–2017. године и у 2015. години унеће се на основу финансијских планова ресорних министарстава за 2015. годину, с пројекцијама за 2016. и 2017. годину. Затим се, према стандардној методологији, утврђују индикатори за резултате циља. На крају се врши одређивање приоритета мера и активности, а на основу следећих критеријума: утицај на смањење буџетских расхода, утицај на повећање буџетских прихода, утицај на рад БДП-а (дохотка) и утицај на раст запослености. Координација

Планирање као основни предуслов за успешну реализацију јавних набавки

Процес планирања је комплексна пословна активност и једна од основних управљачких функција сваког предузећа, а када га посматрамо у систему јавних набавки, представља синтезу система финансијског планирања и система планирања набавки

Финансијски план и план набавки доносе се на годишњем нивоу и морају бити усклађени, а свако њихово међусобно одступање доводи до потешкоћа у реализацији активности и постављених циљева пословања.

Процес и методологија финансијског планирања зависе од пословне и финансијске политике предузећа, а конкретизују се кроз финансијске планове изражене у финансијским показатељима за одређени временски период. Финансијским планирањем дефинишу се потребна финансијска средстава предузећа у функцији постављених циљева пословања. У том смислу, дефинисани су време, количина, извор и структура потребних финансијских средстава кроз план биланса успеха, план биланса стања, план новчаних токова и план дугорочних улагања.

Основна сврха финансијског планирања јесте да се обезбеди оптимизација структуре средстава, ликвидности и извора средстава, као и да се осигура рационално финансирање уз одговарајући степен ликвидности и рентабилности пословања предузећа. **Финансијско планирање омогућава да се с великим степеном сигурности унапред предвиди и контролише одвијање укупног процеса пословања предузећа и спречи нерационално ангажовање финансијских средстава**.

Кроз функцију финансијског планирања врши се финансијска контрола предузећа, будући да финансијско планирање посебно потенцира **два основна начела пословања**, а то су: ликвидност и рентабилност.

Финансијски план мора да буде детаљан, реалан и усклађен с расположивим ресурсима предузећа. При том, он мора да садржи прецизну спецификацију трошкова разврстаних по одговарајућим категоријама трошкова и њихову прецизну спецификацију по активностима.

Основ за израду финансијског плана код корисника јавних средстава који се финансирају из буџета Републике Србије јесте Закон о буџету Републике Србије за сваку фискалну годину.

Корисници буџетских средстава дужни су да припреме **предрачун расхода** који треба да садржи неопходне податке о броју и структури запослених, неопходним

Финансијским планирањем дефинишу се потребна финансијска средстава предузећа у функцији постављених циљева пословања.

План набавки садржи и документоване информације о разлогу и оправданости појединачне набавке.

набавку потребно је приказати укупна средства која су потребна за реализацију уговора, за цео период важења уговора, по изворима финансирања, апропријацијама у буџету/позицијама у финансијском плану и динамици финансирања по годинама без ПДВ-а и са ПДВ-ом.

У план набавки уносе се и **подаци о апропријацији у буџету, односно позиција у финансијском плану, на којима су предвиђена средства** за конкретну набавку. Битно је напоменути да се мора навести и извор финансирања и пренете обавезе које аутоматски смањују расположиви износ средстава за планиране поступке набавки, односно за текућу годину може се определити остатак за финансирање набавке. Битно је да на конкретној позицији не дође до пробијања расположивих средстава.

План набавки **садржи и документоване информације о разлогу и оправданости појединачне набавке**, у смислу навођења реалних потреба наручиоца, уз образложење разлога на основу којих је настала наведена потреба наручиоца за конкретном набавком, одређеног обима и карактеристика, као и образложење начина утврђивања процењене вредности путем истраживања тржишта, претрагом интернета или слањем упитника понуђачима о расположивости конкретног предмета одређених карактеристика, или анализом ранијих уговора из којих се дошло до информација о обиму потреба, квалитету и другим битним подацима који ће бити основ како за планирање, тако и при спровођењу набавке.

Измена плана набавки

Када је реч о **измени плана набавки**, наручилац га може изменити у случају ребаланса буџета, односно измене финансијског плана, али тако да све измене буду видљиве у односу на основни план и да све измене буду образложене.

Ребалансом буџета и финансијског плана, средства се могу повећати (нема ограничења од 10%), али се могу и смањити. У том случају, долази до измена вредности како првобитно планираних набавки, тако и до додавања нових набавки или одустајања од раније планираних. Овде је битно напоменути да се расположивим средствима планиране набавке морају прилагодити, а свака измена вредности набавке, додавања нових набавки или одустајања од већ планираних ради нових набавки, предмет је измене плана набавки која мора бити праћена доношењем одлуке о усвајању, а која се као пратећи документ учитава у електронску апликацију плана набавки. За сваку измену процењене вредности јавне набавке битно је да постоје предвиђена средства у буџету, односно финансијском плану.

Под изменом плана набавки **подразумева се** додавање нових поступака набавки, одустајање од оних планираних ради нових, измене предмета набавки, износа планираних средстава за набавку, података о апропријацији у буџету, односно финансијском плану, као и процењене вредности набавке, на годишњем нивоу и укупно.

Изменом плана набавки не подразумева се измена врсте поступка јавне набавке, основа за изузимање од примене Закона о јавним набавкама, као и оквирних датума за покретање, закључење и извршење уговора, већ се то приказује у извештају о извршењу плана набавки. Измену и допуну плана набавке у електронском облику наручилац доставља Управи за јавне набавке и Државној ревизорској институцији у року од десет дана од дана усвајања измене.

ИНВЕСТИРАЈТЕ У ВАШЕ ПОСЛОВАЊЕ!

Претплатом на Инг-Про Јавне набавке све врсте јавних набавки које су значајне за ваше пословање, а објављене су на Порталу јавних набавки, можете добијати на вашу е-пошту путем мејл сервиса.

Уз велики број различитих претрага, лако ћете пронаћи оно што вас интересује, уштедети време и новац, повећати продуктивност.

Обавеза регистровања за ПДВ и евидентирање промета преко фискалних каса за јавне бележнике и извршитеље

Евидентно је настојање државе да и у рад јавних бележника и извршитеља, чија делатност обухвата и одређене дужности које су донедавно биле под ингеренцијом државе, уведе стриктну фискалну дисциплину

Последњим законским изменама које су у примени од 1. октобра 2014. године јавни бележници и извршитељи дужни су да евидентирају промет преко фискалне касе. До тог датума активности које су се налазиле у оквиру шифре делатности 6910 – Правни послови, међу које спадају и активности које обављају јавни бележници и извршитељи, биле су изузете од обавезе евидентирања промета преко фискалних каса у складу са чланом 2. Уредбе о одређивању делатности код чијег обављања не постоји обавеза евидентирања промета преко фискалне касе („Сл. гласник РС”, бр. 61/2010, 101/2010, 94/2011, 83/2012 и 59/2013, у даљем тексту: Уредба).

Доношењем Уредбе о измени Уредбе о одређивању делатности код чијег обављања не постоји обавеза евидентирања промета преко фискалне касе („Сл. гласник РС”, бр. 100/2014, у даљем тексту: Измена уредбе) јасно је дефинисано да се **за активности јавних бележника и извршитеља уводи обавезност у погледу евидентирања промета преко фискалних каса**.

Разлози за доношење ове одлуке садржани су у потреби да се јавним бележницима и извршитељима створи обавеза да сваку пружену услугу физичким лицима (тј. за сваки остварени појединачни промет) евидентирају преко фискалне касе. Наиме, у складу са одредбама члана 3. ст. 1. Закона о фискалним касама („Сл. гласник РС”, бр. 135/2004 и 93/2012, у даљем тексту: Закон), лице које обавља промет добара на мало, односно пружа услуге физичким лицима, дужно је да врши евидентирање сваког појединачно оствареног промета преко фискалне касе.

Обавеза евидентирања у евиденцију обвезника ПДВ-а

У вези са обавезом евидентирања промета преко фискалних каса, јавни бележници и извршитељи испуњавају услове за стицање својства обвезника ПДВ-а будући да самостално и трајно обављају опорезиви промет услуга. Ипак, да би стекли својство обвезника који је дужан да обрачунава и плаћа ПДВ **морају испунити услов прописан чланом 38. Закона о порезу на додату вредност** („Сл. гласник РС”, бр. 84/2004, 86/2004 – испр., 61/2005, 61/2007, 93/2012, 108/2013, 6/2014 – усклађени дин. изн. и 68/2014 – у даљем тексту: Закон о ПДВ-у) да су у претходних 12

Предујам трошкова се не евидентира.

- копије попуњених налога за исправку у току месеца;
- копије рачуна за безготовинско плаћање издатих у току месеца.

Обавештење о обавези издавања фискалног исечка

У складу са чланом 18. Закона, обвезник који врши евиденцију сваког појединачног промета преко фискалне касе, дужан је да у објекту у којем врши промет добара на мало, односно промет услуга физичким лицима, на видном месту истакне обавештење:

- о обавези издавања фискалног исечка;
- о обавези купца да узме фискални исечак; као и
- о праву купца добара, односно корисника услуга да купљена добра, односно извршене услуге не плати обвезнику ако му обвезник не одштампа и не изда фискални исечак.

Облик и садржина поменутог обавештења регулисани су Правилником о облику и садржини обавештења из члана 18. ст. 3. Закона о фискалним касама („Сл. гласник РС”, бр. 140/2004 и 19/2005).

За неистицање обавештења прописана је новчана казна за прекршај, и то:

- 100.000 до 2.000.000 динара – за правно лице;
- 5.000 до 150.000 динара – за одговорно лице;
- 50.000 до 500.000 динара – за предузетника.

Контрола евидентирања промета преко фискалне касе

Члан 34. Закона дефинише да контролу евидентирања промета преко фискалне касе, контролу фискалних пломби и фискалне касе врши Пореска управа. Осим тога, сваки обвезник (при томе и јавни бележник и извршитељ) дужан је да на захтев Пореске управе одштампа периодични извештај за одређене периоде, као и пресек стања.

У поступку пореске контроле обвезник је дужан да омогући даљинско очитавање свих дневних извештаја фискалне касе у току задатог периода преко терминала за даљинско очитавање. Пореска управа у поступку контроле утврђује да ли се подаци из дневног извештаја за конкретан дан одштампани из базе података Пореске управе (а формирани на основу достављених података путем терминала за даљинско очитавање) слажу с подацима из дневног извештаја за исти дан.

Пореска управа изриче **меру забране обављања делатности** у трајању од 60 дана у случају када утврди да је:

- обвезник вршио евидентирање промета преко нефискализоване касе (при чему ће истовремено решењем привремено одузети касу обвезнику);
- обвезник сакрио, оштетио, уништио или учинио неупотребљивом контролну траку фискалне касе на којој су забележени подаци о евидентирању промета у оквиру обављања делатности за коју је законом прописано евидентирање промета преко фискалне касе, а пре истека рока за њено чување.

Такође, уколико је у поступку контроле утврђено да обвезник врши евидентирање промета коришћењем несертификоване софтверске апликације на рачунару преко кога се задају команде фискалној каси, Пореска управа ће решењем привремено одузети фискалну касу, рачунар и осталу додатну опрему ради вештачења, а обвезнику ће изрећи забрану обављања делатности у трајању од 60 дана и предузети законом прописане мере.

Осим тога, Пореска управа ће привремено одузети фискалне касе, контролне траке и сервисне књижице ради вештачења, као и изрећи забрану обављања делатности у трајању од 60 дана сваком обвезнику за кога се утврди да је неовлашћено вршио ресете фискалне касе.

Уместо закључка

Из свега наведеног евидентно је настојање државе да и у рад јавних бележника и извршитеља, чија делатност обухвата и одређене дужности које су донедавно биле под ингеренцијом државе, уведе стриктну фискалну дисциплину. У складу с тим, оправдано се може поставити и питање да ли су адвокати следећи када је у питању обавеза регистровања промета преко фискалне касе.

Порески третман мањка и расхода добара из аспекта Закона о ПДВ-у

Правилна примена пореских прописа и упознавање пореских обвезника с правом на утврђивање и исказивање неопорезивог мањка или расхода добара неопходна је претпоставка да би се порески терет оптимизовао на начин који је у складу с позитивним прописима Републике Србије

Закон о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС”, бр. 84/2004, 86/2004 – испр., 61/2005, 61/2007, 93/2012, 108/2013, 6/2014 – усклађени дин. изн. и 68/2014 – др. закон, у даљем тексту: ЗПДВ) дефинише промет добара као пренос права располагања на телесним стварима лицу које тим добрима може располагати као власник. Осим тога, с прометом добара уз накнаду изједначено је и узимање добара која представљају део пословне имовине пореског обвезника за личне потребе оснивача, запослених или других лица, под условом да се порез на додату вредност (у даљем тексту: ПДВ) обрачунат у претходној фази промета на та добра или њихове саставне делове може одбити у потпуности или сразмерно, независно од тога да ли је остварено право на одбитак претходног пореза.

Шта се сматра узимањем добара, односно сопственом потрошњом, прописано је у Правилнику о утврђивању шта се сматра узимањем и употребом добара, другим прометом добара и пружањем услуга, без накнаде, о утврђивању уобичајених количина пословних узорака, рекламним материјалом и другим поклонима мање вредности („Сл. гласник РС”, бр. 118/2012, у даљем тексту: Правилник).

Дакле, према Правилнику **сопственом потрошњом сматра се**:

1) узимање добара која су део пословне имовине пореског обвезника за личне потребе оснивача, власника, запослених или других лица;

2) мањак добара, осим мањка који се може правдати вишом силом или на други прописани начин (елементарна непогода, крађа, саобраћајни удес и др.), утврђен на основу акта надлежног органа, односно организације.

Како се **мањак добара сматра сопственом потрошњом обвезника ПДВ-а**, потребно је на њега обрачунати ПДВ, али само уколико је при набавци тог добра обвезник имао право на одбитак улазног ПДВ-а.

Сходно Правилнику, међутим, мањак добара који је утврђен на основу акта надлежног органа, а који се може правдати вишом силом или на други прописан начин (елементарна непогода, крађа, саобраћајни удес и сл.), не сматра се сопственом потрошњом и није ПДВ опорезив.

Да се мањак добара не би сматрао сопственом потрошњом, **неопходно је кумулативно испуњење следећих услова**:

- да је мањак добара настао услед више силе или на други прописан начин, и
- да је мањак утврђен на основу акта надлежног органа, односно организације.

Мањак добара који је настао услед више силе или на други прописан начин, а који није утврђен на основу акта

Мањак добара сматра се сопственом потрошњом обвезника ПДВ-а.

виду да Уредбом **није прописано на коју ће се количину робе** (набављену, прерађену, произведену или продату) применити Норматив, то право избора припада обвезнику ПДВ-а.

Норматив расхода који обвезник ПДВ-а утврђује својим актом

За добра која нису обухваћена Нормативом, количина расхода се, уколико надлежни порески орган не утврди другу количину, утврђује према нормативу обвезника.

Према томе, за добра која нису обухваћена Нормативом, обвезник ПДВ-а требало би да донесе општи акт којим утврђује норматив расхода за таква добра. Обвезник ПДВ-а у општем акту утврђује норматив расхода у проценту од количине добара која су у пореском периоду набављена, прерађена, произведена или продата, тј. на исти начин као што је то прописано Нормативом који представља део Уредбе.

Ради избегавања недоумица, обвезник ПДВ-а својим општим актом може утврдити норматив расхода само за расходе, тј. губитке који су настали при манипулацији добрима, затим као последица природних утицаја, технолошког процеса или као последица предузимања неопходних радњи у поступку производње и промета добара.

Расход који је настао услед више силе или услед протека рока трајања производа регулисан је Уредбом, на начин који је описан у уводном делу текста.

Уредба, међутим, прописује надлежном пореском органу могућност да утврди количину расхода различиту од оне коју је обвезник ПДВ-а утврдио својим општим актом. Овакав начин формулације одредбе креира **ризик по обвезника ПДВ-а** да надлежни порески орган неће прихватити количину неопорезивог расхода утврђену у складу с нормативом обвезника ПДВ-а. Ипак, може се очекивати да надлежни порески орган прихвати норматив расхода утврђен у складу са уобичајеним количинама расхода за предметну врсту робе, ако је норматив донет на основу стручно образложене анализе услова у којима расход предметних добара може настати и који уобичајено настаје у количини утврђеној таквим нормативом.

Но, без обзира на то што надлежни порески орган може утврдити и другу количину расхода од оне која је утврђена општим актом обвезника ПДВ-а, **обвезник ПДВ-а нема обавезу достављања свог норматива расхода надлежном пореском органу**. С друге стране, надлежни порески орган нема обавезу да разматра или оверава норматив расхода који јој је обвезник ПДВ-а доставио.

Основица за обрачунавање ПДВ-а на мањак добара и расход добара изнад количине утврђене Нормативом или нормативом обвезника

Према ЗПДВ-у, основица код промета добара без накнаде је **набавна цена**, односно цена коштања тих или сличних

НАПОМЕНА АУТОРА #4

Треба имати у виду да се расход добара која нису обухваћена Нормативом, а за које обвезник ПДВ-а није утврдио норматив расхода својим општим актом, сматра као ПДВ опорезив, под условом да је при набавци тог добра обвезник имао право на одбитак улазног ПДВ-а.

Порески календар

5. ЈАНУАР

- Месечни обрачун оствареног промета за свако уплатно-исплатно место кладионице – на Обрасцу МОП
- Збирни месечни обрачун накнаде за приређивање посебних игара на срећу у играчницама – на Обрасцу ЗМОН – Приређивачи игара на срећу у играчницама (доставља се Пореској управи и Управи за игре на срећу)
- Обавештење о закљученим уговорима о извођењу естрадних програма забавне и народне музике и других забавних програма – на Обрасцу ОЗУ
- Достављање извештаја о извршењу обавезе запошљавања особа са инвалидитетом за претходни месец – на Обрасцу ИОСИ

10. ЈАНУАР

- Месечни извештај о пословању отвореног односно затвореног инвестиционог фонда на прописаном обрасцу ОИФ, ЗИФ за претходни месец
- Месечни извештај о пословању друштва за управљање за претходни месец, на прописаном обрасцу
- Месечни извештај о улагању у дужничке хартије од вредности – издаваоци резиденти и нерезиденти – на Обрасцу ХОВ
- Месечни обрачун пореза на премије неживотног осигурања – на Обрасцу МОППНО

15. ЈАНУАР

- Обавеза произвођача дуванских производа, трговаца на велико дуванским производима, увозника и извозника дувана, обрађеног дувана и дуванских производа да Министарству пољопривреде, водопривреде и шумарства доставе извештај о подацима о којима воде евиденцију за претходну годину
- Утврђивање обавезе доприноса за свештенике и верске службенике, за домаће држављане запослене у иностранству и за иностране пензионере врши Пореска управа решењем, на основу података о осигураницима по том основу које јој доставља надлежна организација за обавезно социјално осигурање
- Порез на додату вредност – Порески период за који се обрачунава ПДВ, предаје пореска пријава и плаћа ПДВ је календарски месец за обвезника који је у претходних 12 месеци остварио укупан промет већи од 50.000.000 динара или процењује да ће у наредних 12 месеци

	промет мањи од 50.000.000 динара, осим за обвезника из члана 36а овог закона
20. ЈАНУАР	● Обвезник за кога је порески период календарско тромсечје подноси пореску пријаву ПП ПДВ надлежном пореском органу у року од 20 дана по истеку каледарског тромесечја ● Обвезник акцизе саставља обрачун акцизе тромесечно у року од 20 дана по истеку тромесечја и подноси га надлежном пореском органу ● Привредни субјект који загрева пословни простор, односно физичко лице које загрева стамбени простор подноси захтев Пореској управи за рефакцију плаћене акцизе на деривате нафте, односно биотечности који се користе за грејање пословног, односно стамбеног простора – на Обрасцу РЕФ-Г (најраније 20. јануара)
31. ЈАНУАР	● Обавеза предузетника који порез плаћа на паушални приход, коме се у години која претходи години у којој се врши утврђивање пореза, значајно измени обим пословања, да поднесе пореску пријаву ППДГ-1 ● Обавеза пореског плаца, односно пореског посредника да лицу из чијег је прихода наплаћен порез по одбитку изда потврду о плаћеном порезу по одбитку, за претходну годину ● Захтев за рефакцију дипломатског и конзуларног представништва, односно међународне организације за рефакцију ПДВ-а у претходном тромесечју – на Обрасцу РЕФ 5 ● Крајњи рок за исплату зарада за претходни месец, односно обрачун и уплата доприноса за обавезно социјално осигурање на најнижу основицу ако послодавац нема средства за исплату зарада ● Плаћање акцизе за прву половину текућег месеца
СВАКОДНЕВНО	● Банка обавештава Пореску управу о правним и физичким лицима која обављају делатност о свим исплатама готовог новца у складу са чланом 35. ст. 1. Закона о платном промету и чланом 48. ст. 1. тач. 8) Закона о банкама

Рачунање рокова

Према члану 91. ст. 2. Закона о општем управном поступку, ако последњи дан рока пада у недељу или на дан државног празника или у неки други дан кад орган пред којим треба предузети радњу не ради, рок истиче истеком првог наредног дана.

Разлучни поверилац у случају банкротства дужника – први део

Повезано тумачење одредаба о положају разлучног повериоца и мерама обезбеђења, али и могућности њиховог укидања и условљавања, као и могућности предлагања мера одговарајуће заштите имовине на којој постоји разлучно право у току стечајног поступка, указује да је тежња законодавца била да се појача положај разлучног повериоца у стечају његових дужника. То ће бити и тема овог дводелног текста, који објављујемо у овом и следећем броју

У стечају се повериоци стечајног дужника јављају као излучни, стечајни, разлучни и заложни.

Разлучни поверилац је дефинисан чланом 49. ст. 1. Закона о стечају, као поверилац који има заложно право, законско право задржавања или право намирења на стварима и правима о којима се воде јавне књиге или регистри и има право на првенствено намирење из средстава остварених продајом имовине на којој је стекао то право.

Правило је да је разлучни поверилац свако лице – поверилац који испуњава услове из члана 49. ст. 1. Закона. Основ за стицање права првенственог намирења јесте заложно право или законско право задржавања или право намирења на стварима и правима о којима се воде јавне књиге и регистри. Нису, међутим, сви повериоци који стекну разлучна права – разлучни повериоци.

Без обзира на дефиницију из ст. 1. члана 49. Закона о стечају, разлучни повериоци нису сви повериоци који су разлучна права стекли извршењем или обезбеђењем, јер је ст. 3. истог члана, изричито прописао да разлучна права стечена извршењем или обезбеђењем 60 дана пре дана отварања стечајног поступка, престају да важе, па самим тим, како наведених разлучних права нема, то ни повериоци као њихови носиоци не представљају разлучне повериоце у току стечаја, јер су их отварањем стечаја изгубили. До брисања разлучних права стечених 60 дана пре дана отварања стечајног поступка долази на основу решења стечајног судије, а брисање ће извршити надлежни органи који воде одговарајуће јавне књиге и регистре.

Управо из наведених разлога одмах по отварању поступка стечаја, стечајни судија ће имати обавезу да својим решењем констатује да су престала разлучна права поверилаца који су их стекли у поступку извршења или обезбеђења 60 дана пре дана отварања стечаја.

Дефинишући положај разлучног повериоца, Закон прописује да разлучни поверилац није стечајни поверилац, али за износ потраживања који је већи од износа средстава остварених продајом имовине на коју су стекли разлучно право разлучни повериоци су стечајни повериоци, јер тај део потраживања они и остварују у поступку стечаја по правилима за стечајног повериоца. У погледу својих потраживања која су обезбеђена разлучним правом они нису стечајни повериоци, што свакако одређује њихова права у стечају по основу обезбеђеног и необезбеђеног дела потраживања.

Од разлучних поверилаца могу се разликовати повериоци који имају новчано потраживање према стечајном дужнику, а средство обезбеђења за наведено потраживање јесте упис заложних права на имовини трећих лица (најчешће лица која

Наведене мере за заштиту имовине могу се одредити само у фази спровођења стечаја, односно по његовом отварању, а не и у фази претходног стечајног поступка.

Законодавац је предвидео и друге могућности усмерене ка заштити права разлучних поверилаца. Тако разлучни поверилац има права да стечајном судији даје и одређене предлоге у циљу заштите имовине која је предмет разлучних права. Разлучни поверилац може да предложи одговарајућу заштиту имовине, а стечајни судија је дужан да донесе одлуку о таквом предлогу разлучних поверилаца. Ради обезбеђења положаја и потраживања разлучног повериоца могу се одредити законом побројане мере које су дефинисане као:

1) исплата редовних новчаних надокнада разлучном повериоцу, чији је износ једнак износу за који се умањује вредност имовине или надокнада за стварне или предвиђене губитке;

2) замена имовине или одређивање додатне обезбеђене имовине довољне за надокнаду смањене вредности или губитка;

3) подела прихода или дела прихода добијених коришћењем имовине која је предмет обезбеђеног потраживања разлучном повериоцу до висине његовог обезбеђеног потраживања или предаје средстава добијених отуђењем ове имовине, ако је имовину отуђио стечајни дужник пре или током претходног стечајног поступка;

4) поправка, одржавање, осигурање или мере посебног обезбеђивања и чувања имовине;

5) друге заштитне мере или друге врсте надокнаде за које стечајни судија сматра да ће заштитити вредност имовине разлучног повериоца.

Евидентно је да је Закон регулисао само неке мере које је предвидео као најчешће одговарајуће мере заштите имовине, али је оставио могућност стечајном судији да, имајући у виду конкретан случај, изрекне и друге мере.

Наведене мере за заштиту имовине могу се одредити само у фази спровођења стечаја, односно по његовом отварању, а не и у фази претходног стечајног поступка.

Мере које се одређују у фази претходног стечајног поступка јесу мере обезбеђења дефинисане чланом 62. Закона о стечају и њих, према изричитом члану, може доносити суд по службеној дужности или на захтев подносиоца предлога, док се мере које штите положај разлучног повериоца, односно имовину на којој он има разлучно право, доносе само на основу предлога разлучног повериоца.

О предлогу за одређивање наведених мера, судија је дужан да донесе одлуке хитно, тј. у најкраћем року.

Повезано тумачење одредаба о положају разлучног повериоца и мерама обезбеђења, али и могућности њиховог укидања и условљавања, као и могућности предлагања мера одговарајуће заштите имовине на којој постоји разлучно право у току стечајног поступка, указује да је интенција законодавца била да се појача положај разлучног повериоца у стечају његових дужника. У досадашњој пракси је примећено да су разлучни повериоци били недовољно заштићени, односно да је често из разлога који се не могу ставити у кривицу разлучних поверилаца долазило до осујећења могућности остварења њиховог права.

Све законом предвиђене мере, међутим, нису у пракси нашле своју пуну примену, па су измене Закона о стечају усмерене управо у том смеру, посебно у делу где се сада предвиђа обавезно укидање мера забране извршења у одређеним ситуацијама (члан 93. ст. 5. Закона о стечају).

Побијање одлука скупштине друштва

Закон о привредним друштвима детаљно прописује надлежност скупштине друштва и поступке око одржавања седница, а Кодекс корпоративног управљања подстиче да се и интерним актима друштва ближе уреди начин рада и нарочито одлучивања на седницама скупштине. Што су овлашћења, процедуре и поступак побијања одлука скупштине детаљније уређени, то се у већој мери смањује могућност грешака и злоупотреба у вршењу права

Закон о привредним друштвима („Сл. гласник РС”, бр. 36/2011, 99/2011, у даљем тексту ЗПД), између осталог, уређује и заштиту оних права која обезбеђује. Заштита се остварује у судском поступку, а предмет тужбеног захтева може бити заштита имена, може се захтевати накнада штете, поништај правног посла, побијање споразумно утврђене вредности неновчаног улога, искључење члана друштва, престанак друштва и др. У одређеним ситуацијама, кроз прописивање кривичне одговорности, одговорности за привредне преступе и прекршаје – штити се и јавни интерес.

Побијање одлука скупштине друштва умногоме **се разликује и специфично је** према својој последици – а то је поништење одлуке.

Привредни субјекти постоје у циљу обављања одређене делатности, а то подразумева поштовање права и испуњавање обавеза, као и савесно и поштено пословање и управљање. Уколико се такав поредак наруши, односно уколико неко од учесника злоупотребљава своја права или избегава обавезе или, пак, не поштује прописане процедуре, потребно је поново успоставити нарушену равнотежу.

Циљ одредаба о побијању одлука друштва огледа се у заштити одређених права и поступања. Опредељењем законодавца да (под одређеним условима) пропише поништај одлука скупштине **смањује се могућност неостваривања права, заштита права се остварује ефикасније и једноставније**, а самим својим постојањем ове одредбе стоје и као претња повреди права. Прописујући право на тужбу за побијање одлуке акционару/члану који није присуствовао седници скупштине уколико није примио обавештење о промењеном дневном реду (којом приликом се могу побијати само одлуке донете по тим тачкама дневног реда), тзв. недовољна обавештеност – штити се **право на обавештавање о седници скупштине**. Дакле, потпуно је јасно да се ово право штити и у ситуацији кад акционар/члан није уредно обавештен о дневном реду, али и у ситуацији кад је о њему обавештен, али не и о његовим изменама. Повреда овог права нема тежину кривичног дела или прекршаја, па се отуд ни сâм поступак не покреће по службеној дужности.

Према оцени законодавца, **нико други, осим (необавештеног) акционара, нема интерес за утужење**, па стога ником другом и није дат легитимитет за подношење тужбе. Ова одлука – па макар била и мањкава, остаје на снази, све док се тужбом за побијање не побије у поступку пред судом.

Скупштина друштва је орган друштва састављен од власника друштва, а свако од њих сразмерно учешћу свог удела у основном капиталу друштва

ПОБИЈАЊЕ ОДЛУКЕ О СТАТУСНОЈ ПРОМЕНИ

У поступку по тужби за побијање одлуке о статусној промени суд ће пре доношења одлуке туженом друштву оставити примерен рок за отклањање разлога за побијање, ако су у питању отклоњиви разлози. Одлука којом се поништава одлука о статусној промени, по правноснажности, доставља се Регистру привредних субјеката ради објављивања у складу са законом о регистрацији. Ово је дужан да обави сâм суд како би се постигла извесност у објављивању одлуке, а с обзиром на чињеницу да је објављивање оваквог податка од великог правног значаја.

ЗПД прописује неограничену солидарну одговорност свих друштава учесника статусне промене за обавезе друштва стицаоца у вези са статусном променом (које су настале након наступања правних последица статусне промене, а до дана објаве одлуке). Ово не искључује одговорност за накнаду штете (члан 514).

за накнаду штете ако је такав захтев постављен;

2) ако су у раду скупштине учествовали акционари који нису имали право на учешће у раду скупштине (на пример, имаоци преференцијалних акција с обзиром на то да акционар с преференцијалним акцијама има право учешћа у раду скупштине, али најчешће без права гласа), осим ако је то учешће било од одлучујућег значаја за формирање кворума за рад скупштине или доношење те одлуке;

3) у случају неважећих појединачних гласова или погрешног бројања гласова, осим ако су били одлучујући у смислу постизања кворума или потребне већине за доношење одлуке (и да није неважећих гласова или погрешног бројања резултат гласања био би исти односно проценат за кворум или проценат за доношење одлуке не би пао испод потребног минимума);

4) у случају непотпуности или нетачности записника, осим ако је тиме онемогућено утврђивање садржине донете одлуке, односно утврђивање основа за њено побијање;

5) ако је замењена другом одлуком донетом у складу са законом, статутом и пословником (суд ће пресудом обавезати тужено друштво да сноси трошкове спора и одлучиће о захтеву за накнаду штете ако је такав захтев постављен, а трећа савесна лица задржавају права која су стекла на основу замењене одлуке, односно њеног извршења – неће побијати одлуку јер иста већ не постоји, замењена је и не производи правне последице);

6) у случају одлуке о новој емисији хартија од вредности јавном понудом, ако је емисија успела у смислу закона који уређује тржиште капитала;

7) у случају статусне промене, из разлога несразмере у замени удела, односно акција.

Ни одлука о принудном откупу не може се побијати због непримерености цене за акције које су предмет принудног откупа.

Уместо закључка

Закон о привредним друштвима детаљно прописује надлежност скупштине друштва и поступке око одржавања њених седница. У овом тексту подвукли смо колико је важно да та регулатива буде успостављена баш на нивоу закона. Из истог разлога законом је прописана и процедура за побијање одлука скупштине. Надградњу одредаба тог закона обавља поменути Кодекс корпоративног управљања који подстиче да се и интерним актима друштва ближе уреди начин рада и нарочито одлучивања на седницама скупштине. Друштво треба да даје и објашњења о правима чланова, као и начину њиховог вршења.

Што су овлашћења, процедуре и поступак побијања детаљније уређени, то се у већој мери смањује могућност грешака, изигравања, злоупотребе и неравноправности у вршењу права и мање времена и средстава се троши на исправљање насталих грешака, па је самим тим и пословање знатно ефикасније.

Додатне уплате и зајам друштву од члана друштва

У тренутку оснивања друштва није лако предвидети како ће друштво стварно пословати и колики ће му капитал заиста бити потребан. У том смислу, додатне уплате обезбеђују праву меру капитализације друштва. Сличан ефекат може се постићи и по основу зајма које члан друштва даје друштву. Ипак, треба имати на уму да су у питању потпуно различити правни односи између друштва и његових чланова, за које важе и посебна правила

У друштву с ограниченом одговорношћу, као друштву са сложеном правном структуром, јавља се специфичан институт додатних уплата, као облик додатног, спољног финансирања друштва од његових чланова. Када су предвиђене уговором о оснивању или општом одлуком скупштине друштва, додатне уплате представљају новчане износе које чланови друштва уносе у имовину друштва преко вредности својих улога. Додатне уплате не улазе у основни капитал друштва, нити повећавају улог, односно удео члана, а могу накнадно бити враћене члановима који су их унели.

Да би друштво од својих чланова могло да захтева додатне уплате, неопходно је да се за то испуне **одређене правне претпоставке**.

Прва од њих је да се додатне уплате предвиде у уговору о оснивању (оснивачком акту) друштва или у општој одлуци скупштине друштва.

Друга претпоставка је да је скупштина друштва, као надлежни орган донела пуноважну појединачну одлуку о додатним уплатама.

Трећа је претпоставка да је захтев друштва за додатну уплату јасно одређен по висини и року.

Коначно, потребно је и да је захтев упућен члановима друштва, и то од надлежног органа.

Кад су све четири правне претпоставке испуњене, друштво има право да од сваког члана захтева додатну уплату. То право има карактер потраживања и може се, по потреби, реализовати и принудним путем.

С друге стране, **члан друштва** или с њим повезано лице **може дати зајам** у свако доба. Релевантне законске одредбе не условљавају да зајам мора бити у новцу, како то иначе чине законске одредбе које се односе на додатне уплате. Стога је зајам могућ и давањем других заменљивих ствари. Зајам представља релативно једноставан механизам финансирања друштва. Потребно је само сачинити и уговором дефинисати услове зајма. Уговор о зајму закључен између друштва и његовог члана носи корпоративне, пореске и девизне импликације, о којима ће бити више речи на одговарајућем месту у овом тексту.

ДОДАТНЕ УПЛАТЕ

Додатне уплате чланова друштва с ограниченом одговорношћу имају значајно место у праву привредних друштава. Као извор сигурног додатног финансирања друштва, додатне уплате представљају неку врсту стендбај-капитала који се, зависно од потреба и околности, може, али и не мора користити. Кад се томе дода чињеница да се додатне уплате, по правилу, враћају члановима друштва, онда када та средства друштву више нису неопходна, јасно се види да је то у суштини

Бројне околности које су предвиђене и пореским и девизним прописима, а о којима треба водити рачуна, чине зајам мање атрактивном опцијом.

камате на зајам који је узет од повезаног лица. Наиме, расходи камата и припадајућих трошкова, под којима се подразумевају накнаде и провизије које клијент плаћа за одобравање кредита, код дуга према повериоцу са статусом повезаног лица, који се не признају у пореском билансу обвезника, обрачунавају се на Обрасцу ОК. У припадајуће трошкове **не урачунавају се курсне разлике обрачунате на главницу дуга**.

На овом месту **цитираћемо мишљење** Министарства финансија, бр. 413-00-02606/2010-04 од 5. 1. 2011, које је за предмет имало управо ову тему:

„Према одредби члана 62. ст. 1. и 2. Закона о порезу на добит правних лица („Сл. гласник РС”, бр. 25/2001, 80/2002, 80/2002 – др. закон, 43/2003, 84/2004 и 18/2010 – даље: Закон), код дуга према повериоцу са статусом повезаног лица из члана 59. овог закона, пореском обвезнику, изузев банци, признаје се као расход у пореском билансу износ камате и припадајућих трошкова на зајам, односно кредит добијен од повезаног лица у износу до висине четворострукe вредности обвезникове сопственог капитала, при чему лимит из става 1. овог члана за банке представља десетострукi износ обвезникове сопственог капитала.

У складу са одредбом члана 6. ст. 2. Правилника о садржају пореског биланса и другим питањима од значаја за начин утврђивања пореза на добит правних лица („Сл. гласник РС”, број 99/10 – даље: Правилник), расходи камата и припадајућих трошкова (под којима се подразумевају накнаде и провизије које клијент плаћа за одобравање кредита, као, на пример, трошкови обраде кредита, осигурања кредита и сл.), код дуга према повериоцу са статусом повезаног лица, који се не признају у пореском билансу обвезника, у складу са чланом 62. Закона, обрачунавају се на Обрасцу ОК, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

С тим у вези, курсне разлике које су обрачунате по основу главнице односно камате код дуга у страној валути не представљају припадајуће трошкове, у смислу Закона и Правилника.”

Уместо закључка

Сврха постојања додатних уплата изразито је економске природе. Кроз предвиђање права друштва да утврди обавезу додатне уплате својим члановима, ствара се сигурна „резерва капитала” друштва, без његовог непотребног „заробљавања” у оквиру основног капитала друштва.

У тренутку оснивања друштва није лако предвидети како ће друштво стварно пословати и колики ће му капитал заиста бити потребан. Додатне уплате тако обезбеђују праву меру капитализације друштва. Како, међутим, унета средства по основу додатних уплата нису везана, престанком потребе за њима она се једноставно враћају члановима друштва.

Додатне уплате треба разликовати од зајма члан(ов)а друштву. Мада се зајмови, као и додатне уплате, воде у пасиви друштва, они представљају различите правне односе између друштва и чланова. Односи по основу зајма се просуђују искључиво по основу уговора о зајму, као и одговарајућих законских норми о овом уговору, што између осталог значи да је враћање зајма слободно, без ограничења која прописује закон за враћање додатних уплата. Због тога је изузетно важно да се у конкретном случају утврди да се заиста ради о зајму, а не о субвенцији коју је члан дао друштву.

СТРУЧНО! КОМПЕТЕНТНО! КОРИСНО!

Све похвале организатору на изабраним предавачима и материјалу за обуку за службеника за јавне набавке.

Гордана Николић и Сузана Србу из Општинске управе Мајданпек

Моји утисци о предавању су врло позитивни. Предавачи су искусни, стручни и обучени за рад на оваквим радионицама. Стекао сам нека нова и корисна знања која могу да применим у пракси.

Вељко Арсић, дипл. правник, Завод за јавно здравље Пожаревац

Презадовољна сам обуком. Предавачи су компетентни, из установа уско везаних за јавне набавке. Решила сам бројне недоумице и спорна питања који су се јављали у пракси.

Рената Бјелица, руководилац Службе за опште и финансијске послове, Уставни суд

Саветовање о зарадама прилично је добро организовано. За похвалу су непосредни контакти с људима из ваше фирме. Добар је одабир предавача за оно што је тренутно актуелно и што треба применити у пракси од новембарске плате.

Горан Живановић, стручни сарадник, Југоимпорт – СДПР, Београд

Компанија Инг-Про д.о.о. је у 2014. години веома успешно организовала бројна саветовања, семинаре, обуке, правничке радионице, а заједно с тимом угледних и признатих правника учествовала у пружању консултантских услуга.

Уз изузетно стручне предаваче – из редова судија Врховног касационог суда, Привредног апелационог суда, као и оне који су на водећим местима у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и у Управи за јавне набавке, као и уз велики број искусних адвоката и привредника – **више стотина људи** је само у току 2014. године учествовало на разним скуповима ове врсте, од којих издвајамо:

- Новине у Закону о парничном поступку,
- Новине Закона о изменама и допунама у Закону о извршењу и обезбеђењу,
- Новине Закона о раду,
- Новине у стечајном законодавству,
- Обука за полагање испита за службеника за јавне набавке,
- Промене Закона о пореском поступку и пореској администрацији,
- Промене у обрачуну зарада и плата по Закону о раду и другим законима који се примењују на кориснике јавних средстава и др.

БУДИТЕ И ВИ НАШ ЗАДОВОЉНИ КОРИСНИК!

Сви претплатници на штампано издање часописа *Lege artis*, за 2015. годину, добијају ваучер за три бесплатна саветовања у току године.

Одлучивање у социјалном систему здравственог осигурања

Од деведесетих година прошлог века у Србији се могућност осигураника да учествују у одлучивању постепено формално смањивала, пре свега, укидањем Скупштине, као органа. Однедавно је, међутим, и заступање осигураника у преосталим органима Републичког фонда за здравствено осигурање смањено и то кроз повећавање броја чланова органа које предлаже министарство здравља, чиме се мења суштина социјалног система здравственог осигурања коме Србија припада

Начин управљања и одлучивања у систему социјалног здравственог осигурања (**„Бизмарковом" систему осигурања**) назива се самоуправљањем или саморегулацијом, и у њему учествују представници двеју најпрепознатљивијих интересних група, а то су **послодавци и осигураници**. Састав органа управљања од представника послодаваца и осигураника није случајан, већ је један од услова за успешно остваривање задатака успостављања садржајне и финансијске стабилности осигурања, као и за обезбеђивање макроекономске улоге, коју добијају самим тим што држава делегира и поверава одређене значајне задатке носиоцима осигурања и задужује их за њихову реализацију.

Улога и искуство показују да **послодавци увек заступају став да средства осигурања** доприноса **треба рационално користити** и да доприносе, а тиме и трошкове радне снаге у привреди, треба држати на што нижем нивоу. С друге стране, **осигурана лица заступају интерес да обим права треба да буде што шири**, а стандард права што виши. Ова **два интереса**, наравно, **треба усагласити** или постићи компромис, што се догађа **сагласношћу једних и других у органима управљања носиоца осигурања**. То је вероватно један од разлога због којих у земљама са дугом традицијом и разгранатим социјалним осигурањем важи опште мишљење да је степен аутономије носилаца тог осигурања одраз развијености демократских односа друштва и подручја обавезног здравственог осигурања.

Средствима осигурања у социјалном систему здравственог осигурања управљају они који уплаћују новац за здравствено осигурање (Töns, H. *Hundert Jahre gesetzliche Krankenversicherung im Blick der Ortskrankenkassen,* Verlag der Ortskranken-kassen, Bonn, 1984). У том управљању, носиоци осигурања требало би да имају одређену аутономију коју регулише закон, због чега се може говорити о законски одређеној, односно ограниченој аутономији. Успостављањем аутономије носилаца осигурања, држава им даје одређена јавна овлашћења, надлежност и одговорност да управљају овим подручјем и да уместо ње обављају одређене задатке. У извршавању тих задатака, односно јавних овлашћења, носилац осигурања је самосталан и обавља их на начин који одређују његови органи управљања.

У највећем делу земаља са социјалним осигурањем, носиоци осигурања имају статус правних лица јавног права и имају тачно дефинисане задатке и овлашћења, које морају

Наведене одредбе о учешћу пацијената као осигураника у органима одлучивања Фонда за здравствено осигурање указују на то да институција здравственог осигурања не омогућује довољно учешће осигураника у одлучивању.

састављено је од представника осигураника и послодаваца са подручја филијале. Савет филијале има највише девет чланова, од којих су шест представници осигураника, а три представници послодаваца, с тим да се обезбеђује правична заступљеност општина на подручју филијале. Један од представника осигураника у Савету филијале јесте из удружења инвалида са подручја филијале.

Савет филијале:

1) предлаже мере за спровођење и унапређивање здравственог осигурања на подручју филијале;

2) даје мишљење о плану рада филијале;

3) даје мишљење на одлуке које доноси филијала у погледу обезбеђивања права из здравственог осигурања и закључивања уговора са даваоцима здравствених услуга;

4) даје предлоге за рационално располагање и трошење средстава здравственог осигурања;

5) даје мишљење о извештају који филијала подноси Управном одбору Републичког фонда.

Оснивање Савета филијале је, макар у форми правног акта, **помак у правцу демократизације одлучивања**, будући да је у њему већа заступљеност осигураних лица и да је **учешће пацијента у одлучивању спуштено на ниво филијала** Републичког фонда за здравствено осигурање, на коме се, у великој мери, непосредно, реализују права осигураних лица (када се ради о новчаним давањима). Одлучивање на вишем нивоу, тј. на нивоу Републичког фонда за здравствено осигурање, међутим, очигледно иде у правцу смањивања степена демократизације одлучивања.

Напред наведене одредбе о учешћу пацијената као осигураника у органима одлучивања Фонда за здравствено осигурање указују на то да **институција здравственог осигурања не омогућује довољно учешће осигураника у одлучивању**.

Уместо закључка

Од деведесетих година прошлог века у Србији се могућност осигураника да учествују у одлучивању постепено формално смањивала, пре свега укидањем Скупштине, као органа. Однедавно је, међутим, и заступање осигураника у преосталим органима Републичког фонда за здравствено осигурање смањено и то кроз повећавање броја чланова органа које предлаже Министарство здравља. Тиме се мења суштина социјалног система здравственог осигурања, коме Србија припада.

Осигураници, додуше, ни до сада, без обзира на заступљеност у органима, нису имали велику суштинску могућност да утичу на одлучивање о обиму и стандарду права, на пакет услуга покривен здравственим осигурањем, на одлуке о потребном лечењу у иностранству и сл. Они најчешће нису били упознати са изборима у тела институције здравственог осигурања, па је и њихово учешће у изборима било ограничено. Недавним изменама структуре органа управљања Фондом за здравствено осигурање, могућност неке веће демократије у одлучивању и формално се онемогућује.

Савремени инструменти финансирања – факторинг и форфетинг

Из аспекта имплементације савремених инструмената финансирања у правни систем Републике Србије, евидентно је да клијенти банака нису довољно информисани о предностима савремених инструмената финансирања, те се очекује да ће у складу с глобалним трендовима они тек доживети своју експанзију

Трансформација која је наступила крајем прошлог и почетком текућег века донела је реформу банкарског система савремених економија, као и прилагођавање тог система новим тржишним условима. У таквом транзиционом раздобљу, **банке су проширile опсег својих услуга** и почеле да обављају различите врсте банкарских трансакција, **излазећи из оквира традиционалних, депозитно-кредитних послова**. Оваква трансформација довела је до настанка савремених инструмената финансирања као нове категорије банкарских услуга.

Савремени инструменти финансирања представљају комплексну синергију мера, поступака, радњи и одлука, како на нивоу пословне банке, тако и на оном међубанкарском. Организовано финансијско тржиште јесте пословни и оперативни оквир у којем савремени инструменти финансирања највише долазе до изражаја, јер они представљају инструменте којима се остварују суштинске претпоставке за функционисање тог тржишта. Савремени инструменти финансирања представљају **надградњу класичним банкарским пословима** и имају за претежни циљ остваривање добити банке. С друге стране, они су атрактивни и за привредни сектор, имајући у виду да је, нарочито из аспекта спољне трговине, привредним субјектима неопходан стални извор финансија. Овим пословима банке проширују асортиман услуга ради подмиривања практичних потреба својих клијената. Савремени инструменти финансирања **спадају у најпрофитабилније послове** у савременом банкарству, а у економски развијеним и тржишно оријентисаним земљама учествују и до 50% у нето приходима.

У савремене финансијске производе убрајају се **факторинг, форфетинг, франшизинг и финансијски лизинг**. Постоје и други облици савремених банкарских производа попут финансијског консалтинга, тајм-шеринга (дугорочни закуп туристичких објеката), али имајући у виду околност да они нису у великој мери присутни на домаћем

У савремене финансијске производе убрајају се факторинг, форфетинг, франшизинг и финансијски лизинг.

Према резултатима истраживања које је у 2011. години спровела Унија послодаваца Србије, свега 1,8% привредних субјеката у Србији користи факторинг, док више од половине малих предузећа послове факторинга обавља преко банака.

хартија одговарајућег квалитета и да је пратећа документација у форфетингу прихваћена према општим стандардима форфетинг тржишта.

Надзор над пословима форфетинга и факторинга

Надзор над пословима форфетинга и факторинга у случају када такве послове обављају банке поверен је Народној банци Србије, те је у том смислу донета Одлука о достављању Народној банци Србије статистичких података о имовини и обавезама привредних друштава која се баве пословима факторинга и форфетинга („Сл. гласник РС", бр. 35/2012 и 28/2013, у даљем тексту: Одлука). Тачком 3) Одлуке предвиђено је да је факторинг и/или форфетинг компанија обавезна да евидентира и обради податке о стању и о осталим променама вредности своје имовине и обавеза, који су класификовани према инструментима у активи и пасиви, према секторима, као и према рочности и валути.

Предметном одлуком су детаљно и прецизно одређени извештаји и рокови које факторинг, односно форфетинг компанија доставља НБС-у. По основу тач. 11) Одлуке, факторинг и/или форфетинг компанија су извештаје из Одлуке први пут доставиле НБС-у за треће тромесечје 2012. године – најкасније 31. октобра 2012. године.

Уместо закључка

Једна од примарних тенденција савременог банкарства, како у економски развијеним земљама тако и у земљама у транзицији, јесте развијање нових производа који за циљ имају глобалистички приступ тржишту и минимизирање тешкоћа с којим се сусреће свака спољнотрговинска трансакција. Савремени инструменти финансирања у великој мери утичу на оптимизацију пословања субјеката који су учесници спољнотрговинског пословања, утичу на раст производње, промета и извоза, уз позитивно дејство на платни биланс земље. Дакле, у фокусу интересовања банака су клијент и његове пословне потребе, али и потреба банке да остане конкурентна на локалном и глобалном нивоу потраживања. Упркос тој чињеници, савремени инструменти финансирања су у недовољној мери заступљени у Србији. Тако, према резултатима истраживања које је спровела Унија послодаваца Србије у 2011. години, свега 1,8% привредних субјеката у Србији користи факторинг, док више од половине малих предузећа послове факторинга обавља преко банака.

Из аспекта имплементације савремених инструмената финансирања у правни систем Републике Србије, евидентно је да клијенти банака нису довољно информисани о предностима савремених инструмената финансирања, те се очекује да ће у складу с глобалним трендовима они тек доживети експанзију, што је нарочито омогућено доношењем модерног закона којим је регулисан факторинг.

Имате питање? Имамо одговор!

У овој рубрици доносимо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да право на постављање питања и добијање одговора на њих имају искључиво претплатници на наш часопис

ЈАВНЕ НАБАВКЕ

П: *У „Сл. гласнику РС" бр. 77/14 објављен је текст Правилника о начину и програму оспособљавања и начину полагања стручног испита за службеника за јавне набавке. Да ли је неопходно да у поступцима јавне набавке мале вредности поступак спроводи службеник за јавне набавке (с положеним испитом) или лице запослено на пословима јавних набавки (без положеног испита), како то предвиђа члан 39. ст. 4. Закона о јавним набавкама?*

О: Законом о јавним набавкама, члан 134. ст. 2, прописано је који су наручиоци у обавези да имају службеника за јавне набавке (наручилац чија је укупна вредност планираних јавних набавки на годишњем нивоу већа од седмоструког износа из члана 39. ст. 1. овог закона, мора да има најмање једног службеника за јавне набавке). Члан 39. ст. 4. Закона о јавним набавкама прописује ко спроводи поступак јавне набавке мале вредности – службеник за јавне набавке, односно лице запослено на пословима јавних набавки.

Имајући у виду да сви наручиоци у складу са Законом о јавним набавкама нису у обавези да имају службеника за јавне набавке, поступак јавне набавке мале вредности може да спроводи и лице запослено на пословима јавних набавки.

РАДНИ ОДНОСИ

П: *Запослени је директор једне организационе целине у предузећу. Решењем Скупштине Општине изабран је за председника Општине на период од 4 године.*

У складу са чланом 79. ст. 1. тач. 4) Закона о раду, донето је решење о мировању права и обавеза – радног односа, до престанка обављања функције на коју је изабран.

Поставља *се питање да ли запослени (изабрани председник Општине) може да изабере где ће примати зараду. Односно, да ли може и даље да прима зараду из предузећа у којем се налази у радном односу на неодређено време, док је на функцији председника Општине? Напомињемо и то да је зарада у предузећу знатно већа од зараде коју би примао као председник Општине, а то би практично значило да уколико не би имао право изабора, већ зараду примао из буџета Општине, изабрани председник Општине био би финансијски оштећен наредне 4 године, како у смислу зараде, тако и у смислу доприноса за пензионо осигурање.*

О: Према члану 79. ст. 1. Закона о раду („Сл. гласник РС", бр. 24/05, 61/05, 54/09 и 75/14), запосленом мирују права и обавезе које се стичу на раду и по основу рада, осим права и обавеза за које је законом, општим актом, односно уговором о раду другачије одређено.

Уговором о раду између предузећа и директора може се уредити да запослени, односно директор, прима зараду у предузећу за време мировања радног односа, односно док је на функцији председника општине. Када је реч о осталим правима и обавезама из уговора о раду (на пример, обавеза доласка на посао и извршавање радних обавеза, обавеза поштовања радног времена...), оне могу мировати.

Правни основ се, дакле, налази у члану 79. ст. 1. Закона о раду, односно синтагми „осим права и обавеза за које је законом, општим актом, односно

Запосленом који за време пробног рада није показао одговарајуће радне и стручне способности престаје радни однос даном истека рока одређеног уговором о раду.

спровођења процедуре предвиђене за отказ уговора о раду из члана 180. Закона, али је дужан да испоштује отказни рок од најмање пет радних дана.

Надаље, чланом 36. ст. 4. Закона прописано је да запосленом који за време пробног рада није показао одговарајуће радне и стручне способности престаје радни однос даном истека рока одређеног уговором о раду.

Посебно истичемо да је послодавац у обавези да и у случају отказивања уговора о раду запосленом пре истека пробног рада, у решењу о отказу уговора о раду образложи разлоге за отказ.

Чланом 195. Закона прописано је да запослени има право да против решења о отказу уговора о раду којим је повређено његово право, покрене спор пред надлежним судом, у року од 60 дана од дана достављања решења, односно сазнања за повреду права.

Из наведеног проистиче да послодавац у току уговореног пробног рада са запосленим врши оцену радних и стручних способности запосленог, те ако је та оцена незадовољавајућа, послодавац ће решењем отказати запосленом уговор о раду, сагласно члану 36. ст. 4. и члану 185. ст. 5. Закона.

ПОРЕЗИ И АКЦИЗЕ

П: *Шта би требало да уради приватна образовна установа која је у ликвидацији када је њеним основним средствима (клупе, столице, учила) истекао рок – век трајања, односно немају садашњу вредност, а да по том основу нема обавезу према Пореској управи, при чему се она налазе на стању?*

О: Имовина која преостане после подмирења поверилаца (ликвидациони остатак) изнад вредности уложеног капитала, сматра се дивидендом коју остварују чланови привредног друштва у ликвидацији.

За потребе утврђивања износа дивиденде коју по овом основу остварују чланови привредног друштва у ликвидацији, вредност ликвидационог остатка је једнака тржишној вредности имовине која се преноси члановима привредног друштва у ликвидацији после подмирења поверилаца.

У том смислу, уколико се амортизацијом вредност ликвидационог остатка анулира, из наведених одредаба произлази да не постоји пореска обавеза по том основу. Наравно, овакво тумачење прво треба проверити с рачуновођом поменуте приватне образовне установе, а потом и потврдити с надлежном филијалом Пореске управе.

С друге стране, уколико се основна средства налазе у књигама установе (разумем да су и даље неамортизована и заведена на стању установе), онда ће постати део ликвидационог остатка и следствено томе биће предмет опорезивања.

ЈАВНЕ НАБАВКЕ

П: *Планом јавних набавки за 2014. реализовали смо набавке сточне хране (потпуне крмне смеше) из буџетских средстава почетком године у отвореном поступку. Сада се јавила потреба за додатном количином сточне хране, тзв. допунске крмне смеше, коју бисмо реализовали након усвајања ребаланса буџета из сопствених средстава. Пошто је процењена вредност 2.500.000 динара, да ли и у овом случају, будући да се ради о сопственим средствима, треба покренути отворени поступак или можемо спровести поступак јавне набавке мале вредности.*

О: Морате спровести отворени поступак.

Подаци од значаја за рад пословних субјеката

Износи личних примања запослених

ВРСТА ИСПЛАТЕ	ПО ЗАКОНУ О РАДУ	ПОРЕСКИ ТРЕТМАН
1.	2.	3.
Регрес за коришћење годишњег одмора	Исплата по овом основу је обавезна, у висини утврђеној општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 6) Закона о раду)	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду
Отпремнина код одласка у пензију	Према Закону о раду, исплаћује се најмање у висини 2 просечне зараде у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за статистику (**60.982 × 2 = 121.964**)	Не опорезује се до износа двоструке месечне зараде по запосленом у Републици према последњем податку (**60.982 × 2 = 121.964** дин.)
Јубиларна награда	До висине утврђене општим актом послодавца	Неопорезиво до **17.758** динара годишње
Накнада трошкова превоза до посла и повратка са посла	До висине цене превозне карте у јавном саобраћају	Не опорезује се до висине превозне карте, односно до висине стварних трошкова превоза, а највише до **3.552** дин.
Накнада за исхрану у току рада	Исплата по овом основу је обавезна, у висини утврђеној општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 5) Закона о раду)	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду
Дневница за службено путовање у земљи	До висине прописане општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 2) Закона о раду)	Неопорезиво до **2.132** дин. по дневници
Дневница за службено путовање у иностранство	Најмање у висини утврђеној посебним прописима (члан 118. тач. 3) Закона о раду)	Не опорезује се до износа прописаног Уредбом о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника („Сл. гласник", бр. 86/07 и 84/2014)
Теренски додатак (дневна накнада за повећане трошкове рада на терену)	Према Закону о раду, ако се предвиди општим актом, односно уговором о раду	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду

ВРСТА ИСПЛАТЕ	ПО ЗАКОНУ О РАДУ	ПОРЕСКИ ТРЕТМАН
1.	2.	3.
Једнократна новчана накнада запосленима за чијим је радом престала потреба (одељак IV Програма за решавање вишка запослених...) („Сл. гласник РС", бр. 64/2005... 21/2014)	Десет просечних зарада у Републици (тренутно, **609.820** дин.) за запослене који имају више од 10 година стажа осигурања, или у висини динарске противвредности 100 евра по години стажа осигурања	Не опорезује се до износа из претходне колоне, а за лица старија од 50 година живота – без ограничења износа
Стимулативне отпремнине при споразумном престанку радног односа (члан 177. Закона о раду)	Исплаћује се у складу са општим актом или уговором о раду	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду

Календар догађаја...

15, 16, 22, 23, 29. И 30. ЈАНУАР 2015.	**Шестодневни инструктивни семинар** **Посредовање у промету и закупу непокретности: Припрема за полагање стручног испита за лиценцу Посредника** Привредна комора Србије
16. ЈАНУАР 2015.	**Бесплатно предавање** **Трансферне цене: Практична примена метода за утврђивања цене ван дохвата руке** Регионална привредна комора Нови Сад
22. ЈАНУАР 2015.	**Нови инструктивни тренинг – семинар** **Књижење спољнотрговинских и девизних докумената** Регионална привредна комора Нови Сад
28. ЈАНУАР 2015.	**Инструктивни семинар – радионица** **Стечајни поступак у пракси** Регионална привредна комора Нови Сад

Корисни правни акти

Предлог за извршење на основу извршне исправе – извода из регистра заложних дужника

_____ СУД У _____

Извршни поверилац: _____

Извршни дужник: _____

Вредност предмета спора: _____ ЕУР

у динарској противвредности по средњем курсу НБС

ПРЕДЛОГ ЗА ИЗВРШЕЊЕ НА ОСНОВУ ИЗВРШНЕ ИСПРАВЕ

Извршни поверилац има доспело новчано потраживање према извршном дужнику у укупном износу од _____ ЕУР на основу Извода из регистра заложних права на покретним стварима и правима која у смислу члана 13. тач. 3) Закона о извршењу и обезбеђењу представља извршну исправу.

ДОКАЗ: Извод из регистра залоге, Зл. бр. _____ од _____. године

Обрачун дуга од _____. године

Потраживање извршног повериоца доспело је и до данашњег дана није измирено па извршни поверилац предлаже да суд донесе следеће:

РЕШЕЊЕ О ИЗВРШЕЊУ

I На основу извршне исправе, извода из регистра заложног права на покретним стварима и правима, Зл. бр._____ од _____. године **ОДРЕЂУЈЕ СЕ**

наставак на следећој страни

Решење о накнади штете за неискоришћене дане годишњег одмора

На основу чл. 72, 76. и 192. Закона о раду („Сл. гласник РС”, бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013 и 75/2014) доносим

РЕШЕЊЕ
о накнади штете за неискоришћене дане годишњег одмора

1. Запослени _____ (*име и презиме*), на пословима _____ (*назив посла*) остварио је право на накнаду штете за неискоришћене дане годишњег одмора за _____ годину.

2. Запосленом ће се на име накнаде штете исплатити _____ динара најкасније до дана _____ године.

3. Накнада штете уплатиће се на рачун запосленог бр. _____.

Образложење:

Запослени у складу са законом и критеријумима утврђеним _____ (*назив општег акта*), има право на годишњи одмор у трајању од _____ радних дана.

Запосленом је престао радни однос дана _____ године, па сходно члану 72. Закона о раду има право на _____ дана годишњег одмора за _____ годину.

Запослени није искористио _____ дана годишњег одмора, стога му се за неискоришћене дане годишњег одмора исплаћује накнада штете у висини од _____ динара.

С обзиром на то да одмор није користио због престанка радног односа донето је решење као у диспозитиву.

Поука о правном леку: Против овог решења запослени може у року од 60 дана од дана достављања да покрене спор пред надлежним судом.

У _____ дана _____ године

_____
(*назив Послодавца*)

Директор (*или друго надлежно лице*)

_____

ИНГ-ПРО

PROPISI.NET

ELEKTRONSKO PRAVNO IZDANJE

S NAMA NEMA LUTANJA

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

ПОРЕЗИ И АКЦИЗЕ

РАДНИ ОДНОСИ И СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

ПЛАНИРАЊЕ И ИЗГРАДЊА

СУДСКИ ПОСТУПЦИ

КОМПАНИЈСКО ПРАВО

БУЏЕТИ

АУТОРСКО ПРАВО И ПРАВО ИНДУСТРИЈСКЕ СВОЈИНЕ

ОБРАЗОВАЊЕ

ЕВРОПСКО ПРАВО

ТАБЕЛЕ И УЗОРЦИ